

О.О. Кротова, І.А. Сніжко, Ю.М. Грибченко

ДОСЛІДЖЕННЯ АМВРОСІЇВСЬКОЇ СТОЯНКИ В 2009 р.

The authors present the preliminary results of 2009 investigations of Amvrosijivka Upper Paleolithic base camp. The information about peculiarity of Pleistocene sediments on the territory of the site and continues of excavations of western part of the settlement are given.

Роботи на Амвросіївській пізньопалеолітичній стоянці в Донецькій обл. здійснено експедицією Інституту археології НАНУ за участі фахівців з Інституту географії РАН у липні 2009 р.

Палеогеографічні дослідження включали вивчення плейстоценових відкладів, з якими пов'язаний культурний шар, і їхні просторові зміни в межах мису стоянки. Дослідженнями попередніх років встановлено, що культурний шар стратиграфічно залягає вище пізньоплейстоценового викопного ґрунту, а суглинки, що вміщують його та перекривають, мають обмежену товщину.

За допомогою ручного бура було закладено 12 свердловин, які дозволили встановити загальну закономірність, що проявилася у поступовому зменшенні товщі суглинистих на шарувань від 2,7—2,8 м у східній частині мису до 1,0—0,8 м у західній та у певній зміні їхнього складу. Результати буріння разом з вивченням розрізів у розкопах дозволяють припустити формування мису стоянки двома геоморфологічними рівнями балкових терас давнього ерозійного рельєфу. Обмежена товщина субаеральних формацій, що перекривають культурний шар, може бути пов'язана з умовами обмеженої активності процесів седиментації у поєднанні з делювіальними процесами, які відбувались у післякупаційний період. З метою з'ясування питань генези відкладів та рельєфу мису відібрано серію зразків ґрунту для дослідження в лабораторних умовах.

Продовжено розкопки західної ділянки стоянки, що містить скупчення культурних за-

лишків зі значним вмістом кісток бізонів та обробленого кременю, які трапляються від поверхні до глибини 0,4—0,5 м майже з однаковою значною насиченістю. У розкопі IV площею близько 32 м² на ділянці 16 м² досліджено культурні рештки в шарі сучасного ґрунту завтовшки 0,00—0,28 м способом прокопки та пакетування знахідок згідно метрових квадратів.

На площі 8 м² на межі гумусу і сіруватобурого суглинку на рівні 0,28—0,35 м досліджено I (верхній) умовний горизонт культурного шару завтовшки близько 7—8 см. Фіксація включала нівелювання, фотографування, складання плану та опис знахідок із присвоєнням їм номерів. Проводилося промивання ґрунту з розчистки. Культурні залишки представлені фрагментами кісток бізона (діагностичними і дрібними невизначеними), серед яких досить часто траплялися такі, що мають сліди розбивання, а також виробами з кременю: нуклеуси, відщепи, пластини, уламки, луски, зразки з вторинною обробкою (різці, скребки, мікроліти) та відходи їх виготовлення чи поправки. Кремій вкритий суцільною білою або блакитною патиною. Досить часто траплялися крем'яні жовна та вироби, більша частина поверхні яких вкрита жовною кіркою. Склад виробів свідчить про повний цикл обробки кременю на цій ділянці стоянки. Знайдені також уламки кварциту, пісковіку, невеликі шматочки червоної вохри, перегорілі фрагменти кісток і кременю.

Дослідження цього року підтверджують попередньо зроблений висновок про поліфункціональний характер західної ділянки стоянки, де відбувалося інтенсивне вторинне розбирання частин туш бізонів, доправлених з кістовища, — місця забою тварин і первинної їх розробки. Тут провадили і обробку кременю.

ню — представлено всі етапи від розколювання жовен до виготовлення, поправки та використання знарядь, а також виготовляли і використовували кістяні знаряддя.

Після зняття знахідок I умовного горизонту культурний шар в розкопі законсервовано ґрунтом.

В роботі експедиції брали активну участь палеогеограф М.А. Корягіна, археологи А.О. Леонова, В.О. Зайцев і група студентів-практикантів історичного факультету Маріупольського гуманітарного університету під керівництвом О.В. Забавіна. Нівелювальні роботи виконав технік В.В. Жигалов.

